STARTNOTITIE

TOT STANDKOMING OMGEVINGSVISIE WASSENAAR 2025

Gemeente Wassenaar

November 2025

OMGEVINGSVISIE

INHOUDSOPGAVE

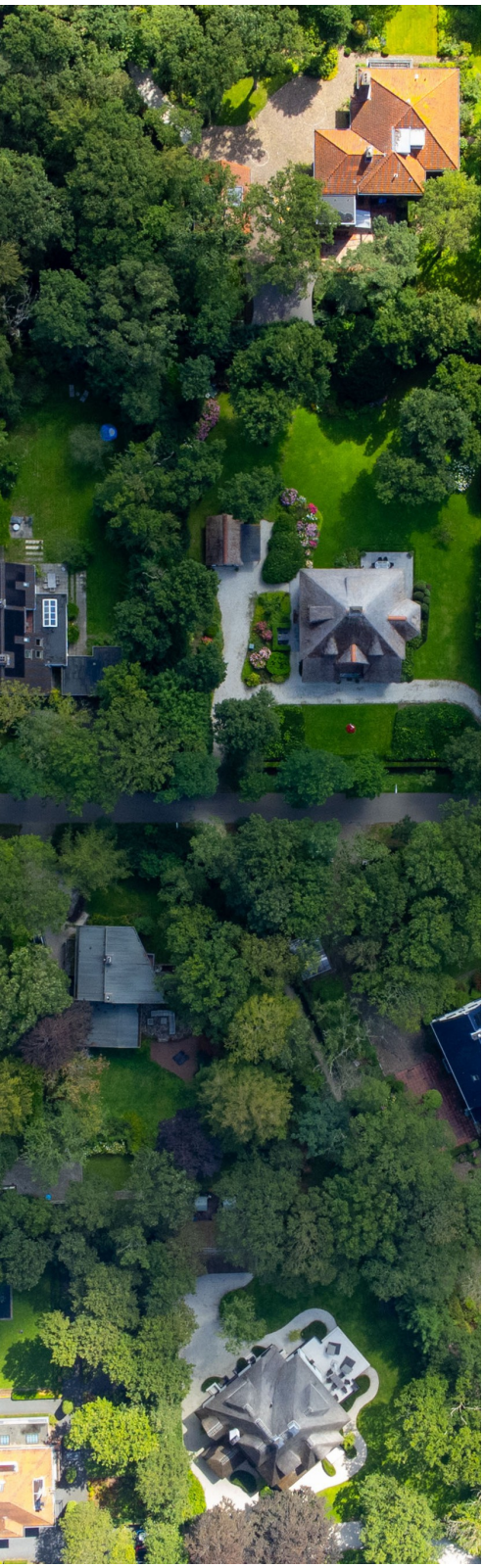

1. De Omgevingsvisie onder de Omgevingswet 03

2. Context Omgevingsvisie 05

3. De basis en hoe verder 06

4. Participatierichtlijnen 08

5. Proces 09

1. DE OMGEVINGSVISIE ONDER DE OMGEVINGSWET

Omgevingswet en de verschillende instrumenten

De Omgevingswet is een nieuwe wet die vanaf 2024 geldt. Deze wet regelt hoe we omgaan met de ruimte waarin we leven – van wonen en werken tot natuur en infrastructuur. Een belangrijk onderdeel van de wet is dat elke gemeente een Omgevingsvisie opstelt. Dit is een strategische visie waarin de gemeente haar doelen en ambities voor een gezonde, veilige en aantrekkelijke leefomgeving op de lange termijn beschrijft. De gemeenteraad stelt de Omgevingsvisie vast. Hierbij is participatie een heel belangrijk onderdeel. Op basis van die visie kan het college van burgemeester en wethouders één of meerdere omgevingsprogramma's opstellen. Dit kunnen vrijwillige programma's zijn (bijvoorbeeld het programma Noordrand) of verplichte programma's (bijvoorbeeld een geluidsprogramma). In die programma's staan de concrete acties en maatregelen om de doelen uit de visie te realiseren. Daarnaast maakt elke gemeente een omgevingsplan. Dit plan bevat alle regels voor de fysieke leefomgeving, zoals bouwen, geluid, milieu en natuur. Het omgevingsplan vervangt de vroegere bestemmingsplannen en wordt vastgesteld door de raad. De raad stelt daarbij de kaders vast en houdt toezicht op de uitvoering. Figuur 1 laat het overzicht zien van deze verschillende instrumenten.

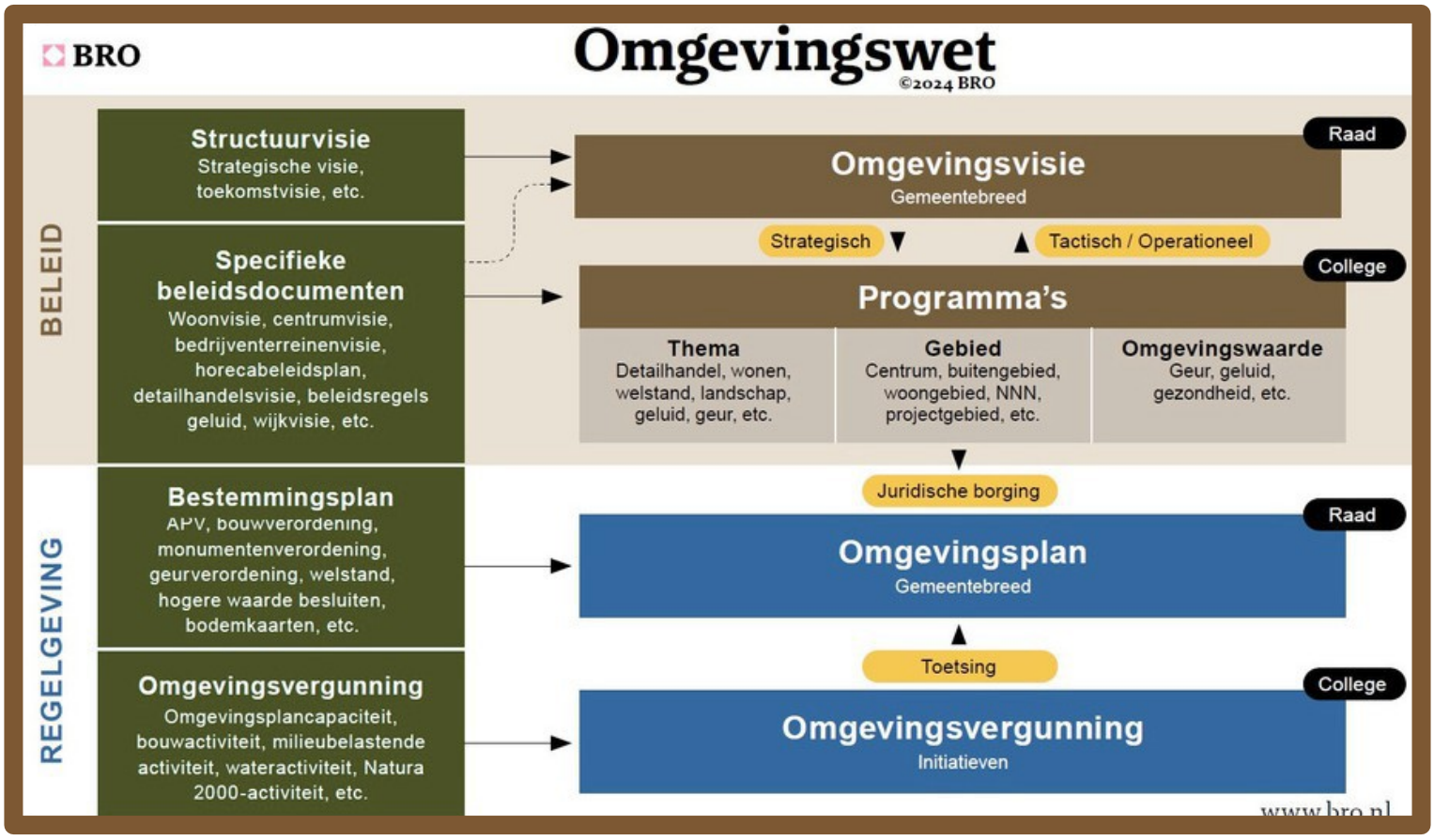

Figuur 1: Omgevingswet en instrumenten

Waarom een Omgevingsvisie?

De wereld om ons heen verandert snel. Hoe zorgen we ervoor dat het in Wassenaar ook in de toekomst fijn, gezond en duurzaam wonen, werken en leven is? Dat doen we door samen een Omgevingsvisie te maken: een plan waarin we dromen, ideeën en ambities voor onze leefomgeving op papier zetten.
Met deze startnotitie geven we het startsein. Niet alleen voor het schrijven van een visie, maar vooral voor een gezamenlijk avontuur. Want deze visie maken we niet vanachter een bureau. Die maken we samen — met al onze Wassenaarse bewoners, ondernemers en organisaties.

Wat betekent dit voor Wassenaar?

De Omgevingsvisie wordt het gezamenlijke verhaal van Wassenaar over hoe we onze kwaliteiten willen behouden en de leefomgeving verder door ontwikkelen. We willen de bijzondere kwaliteiten van Wassenaar beschermen, zoals het landschap, het groen en het historische karakter – zodat ook volgende generaties daarvan kunnen genieten. Tegelijk willen we ruimte houden voor vernieuwing en goede ideeën. De visie is dan ook een uitnodiging aan al onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties om samen met ons te bouwen aan een toekomstbestendige gemeente. De Omgevingsvisie helpt om keuzes te maken op een manier die past bij het hele gebied. Zo ontstaat er een heldere koers en een goede basis voor beslissingen in de komende jaren.

In deze startnotitie leggen we uit hoe we samen aan de slag gaan, in welke stappen en fases. Zo zorgen we ervoor dat de Omgevingsvisie goed aansluit bij wat er leeft in Wassenaar — en bij de wensen en ideeën van onze gemeenschap. Het is een document van iedere inwoner, zowel jong als oud.

2. Context Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie wordt opgesteld door de gemeente Wassenaar, maar zal wel zich moeten verhouden tot de andere ruimtelijke instrumenten die er landelijk, provinciaal en regionaal gelden. Dit zijn de volgende instrumenten:

2. 1 Rijk

Het Rijk stelt momenteel een nieuwe Nota Ruimte op, ter vervanging van de Nationale Omgevingsvisie. De druk op onze leefomgeving vraagt om een voortdurende afweging van verschillende belangen, ook op rijksniveau. De vier strategisch opgaven die het Rijk in een samenhangende aanpak nu in het Voorontwerp Nota Ruimte heeft opgenomen zijn:
Water en bodem;

- Beweging naar een toekomstbestendig evenwicht tussen landbouw en natuur;
- Beweging naar een klimaatneutrale en circulaire samenleving;
- Beweging naar sterke regio's, steden en dorpen in heel Nederland.

Daarnaast is er ook aandacht voor de thema's Defensie en Cultureel erfgoed en landschap.

2.2 Provincie

Begin 2025 is de Herziening Omgevingsvisie van de provincie Zuid-Holland in werking getreden. De Provincie Zuid-Holland heeft met haar Omgevingsvisie het beleid eenvoudiger en transparanter gemaakt. Bij het maken van ruimtelijke keuzes wil de provincie meer gaan prioriteren op gezondheid, kwaliteit en veiligheid van de leefomgeving. De provincie onderzoekt hoe er kan worden gestuurd op brede welvaart, inclusief welzijn en welbevinden. Dit betekent dat water en bodem nog meer sturend worden gehanteerd als randvoorwaarde voor een veilige, toekomstbestendige ontwikkeling van Zuid-Holland.
En dit betekent dat er een toekomstbestendige economie wordt nagestreefd met een betere leefomgevingskwaliteit en gezondheid. Daarbij wordt voorrang gegeven aan een duurzame, digitale en inclusieve economie, met borging van maatschappelijke meerwaarde. Een duurzame economie richt zich op circulariteit, energietransitie en natuurinclusiviteit. Een inclusieve economie houdt rekening met het klein-, midden- en grootbedrijf, in alle regio's en voor werkgevers en -nemers. Zo wordt ook het belang bewaakt om inwoners een eigen inkomen te laten verdienen, ook op de lange termijn.
Dit betekent bovendien dat ruimte beter zal worden beschermd om provinciale ambities, wettelijke verplichtingen en doelen te realiseren.

2.3 Hoogheemraadschap van Rijnland

Het Hoogheemraadschap van Rijnland heeft een waterbeheerprogramma opgesteld. Hierin zijn inzichten, plannen en interactieve tools opgenomen, die een bijdrage leveren aan een duurzame toekomst voor water en natuur. Vanuit de kerntaken volgen de opgaven vanuit circulaire economie, energie en biodiversiteit.

2.4 Regio

De gemeente Wassenaar is actief in diverse vormen van regionale samenwerking. Hierbij wordt gebruik gemaakt van gemeenschappelijke regelingen, convenanten en samenwerkingsovereenkomsten. Doelstelling is om grensoverschrijdende ruimtelijke opgaven gezamenlijk aan te pakken. Verder is er ruimte voor kennisdeling en beleidsafstemming.

3. De basis en hoe nu verder

De gemeente Wassenaar is in de zomer van 2023 gestart met het proces van de totstandkoming van de Omgevingsvisie. Als basis hebben we gekeken naar het beleid dat er al is, zoals de Structuurvisie. Naast het gemeentelijk beleid is het landelijke, provinciale en regionale beleid ook meegenomen als input. Op basis daarvan is een eerste document (De 1ste proeve) gemaakt als een soort 'neutrale' start. Van daaruit gaan we verder bouwen. Haskoning heeft op basis van de 1ste proeve een toets beleidsneutraliteit uitgevoerd. Deze toets wordt ook meegenomen tijdens de volgende fase en het opstellen van de Omgevingsvisie.

De Omgevingsvisie is een allesomvattende visie die de lange termijn ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving vastlegt. Dit betekent dat de visie niet alleen betrekking heeft op de ruimtelijke ordening van de gemeente, maar ook op zaken als natuur, gezondheid, inclusie, duurzaamheid en mobiliteit. We schetsen de ambities voor Wassenaar waarin prettig leven, wonen, werken, verblijven en bezoeken centraal staan. In de Omgevingsvisie staat wat we belangrijk vinden voor onze omgeving. Dit zorgt voor een samenhangende koers richting 2040 en daarna.

De Omgevingsvisie wordt heel belangrijk: het helpt ons bij het maken van keuzes voor de komende jaren. Daarom willen we niet alleen dat het plan aan de regels van de nieuwe Omgevingswet voldoet, maar vooral ook dat het een plan van alle inwoners van Wassenaar is. We vinden het daarom heel belangrijk dat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties actief meedenken en meedoen.
We proberen in de breedste zin van het woord Wassenaarders te betrekken bij de participatie rondom de Omgevingsvisie. Hierin worden de verschillende treden van de participatieverordening gevolgd en kunnen inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties meedenken.
De participatie rondom de Omgevingsvisie zal in twee fases opgedeeld worden.
De eerste fase hiervan zal een breed opgezette enquête zijn waarmee zoveel mogelijk informatie wordt verzameld binnen alle kaders van de verschillende thema's binnen de Omgevingsvisie.

Deze informatie zal verwerkt en gebruikt worden voor de tweede fase van meer specifieke participatie. Deze zal plaatsvinden door middel van het uitzetten van thematische enquêtes, het organiseren van verschillende thema-avonden, werkateliers en straatgesprekken langs de lijn van 6 thema's. Deze thema's zijn:

1. Waardevol groen, erfgoed en klimaat adaptief;
2. Leefbaar en aantrekkelijk wonen;
3. Economisch Vitaal;
4. Bereikbaar en toegankelijk;
5. Gezond en veilig;
6. Duurzaam en energieneutraal.

We gaan in de Omgevingsvisie in op deze zes thema's die richting geven aan de toekomst van de gemeente. Voor de selectie van de thema's is gekeken naar onderwerpen die relevant zijn voor het ruimtelijk domein en een plek moeten krijgen in de Omgevingsvisie. Deze zijn nu benoemd als werkthema's, zodat we bij het opstellen van de teksten alle belangrijke onderwerpen meenemen.

De titels van de thema’s kunnen in een later stadium nog wijzigen. De Structuurvisie en de nieuwe Omgevingswet hebben de basis gevormd voor de totstandkoming van deze thema's en de onderwerpen.

Om iedereen te kunnen bereiken zal er zowel digitaal als schriftelijk aandacht worden gegeven aan de verschillende participatiemogelijkheden en zal de gemeente hier zeer actief en op verschillende manieren over communiceren.
Om jongeren te kunnen bereiken willen we niet alleen de bestaande kanalen gebruiken maar willen we hen ook actief benaderen. Zo kunnen bijvoorbeeld locaties bezocht waar jongeren veel bij elkaar komen, denk bijvoorbeeld aan de skatebaan, om informatie bij hen op te halen en met hen in gesprek te gaan.

Aan het einde van het participatieproces, wordt er een aparte avond georganiseerd voor alle betrokkenen uit Wassenaar waar gepresenteerd wordt hoe de opbrengsten zijn meegenomen. Ook zullen de participatieverslagen gedeeld worden op de gemeentelijke website.
In de uitvoer van de participatie zal de gemeente ondersteund worden door een extern bureau, ervaren met zowel de Omgevingsvisie als participatie.

Waardevol groen, erfgoed en klimaat adaptief

Leefbaar en aantrekkelijk wonen

Economisch vitaal

Bereikbaar en toegankelijk

Gezond en veilig

Duurzaam en energieneutraal

4. PARTICIPATIERICHTLIJNEN

Meerdere vormen participatie

- Online enquête: laagdrempelig
- Participatiesessies met verschillende doelgroepen

Gerichte communicatie

- Inzet van social media, lokale media, bijeenkomsten en visuele middelen.
- Aandacht voor toegankelijke taal.
- Specifieke acties voor moeilijk bereikbare doelgroepen zoals jongeren, senioren en internationals.

Heldere terugkoppeling

- We laten zien wat we met de inbreng doen.
- Resultaten worden gedeeld en vervolgstappen toegelicht.

Flexibele en vernieuwende werkwijze

- We staan open voor nieuwe vormen van participatie zoals webinars of interactieve apps. Tussentijdse evaluatie en bijstelling van de aanpak waar nodig.

De participatiefase is de fase waarin we de mening van de Wassenaarse inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties ophalen, zodat we een Omgevingsvisie kunnen ontwikkelen die goed aansluit bij de wensen en behoeften van de gemeenschap. De inbreng wordt meegenomen in het opstellen van de concept Omgevingsvisie. Wij willen dat iedereen de kans krijgt om actief mee te denken. Aan de hand van het Wassenaarse participatiekompas wordt invulling gegeven aan de participatie. Hierbij worden belanghebbenden uitgenodigd om mee te weten en mee te denken. Dit doen we door verschillende participatiemethoden in te zetten. Denk aan enquêtes, bewonersavonden en inspiratiesessie met belanghebbenden.

Inwoners

Ondernemers & maatschappelijke organisaties

Overige belanghebbenden

5. Proces

Het proces tot het komen tot een Omgevingsvisie, die per 1 januari 2027 in werking kan treden, is hieronder schematisch weergegeven in figuur 2 en vervolgens inhoudelijk verder toegelicht.

Figuur 2. Schematische tijdslijn Omgevingsvisie

PARTICIPATIE

De eerste fase van het proces is gericht op participatie, een belangrijk onderdeel van de Omgevingsvisie. In deze fase verzamelen we de mening van Wassenaarders, ondernemers en andere belanghebbenden, zodat we een Omgevingsvisie kunnen ontwikkelen die goed aansluit bij de wensen en behoeften van de hele gemeenschap. Naast de breed opgezette participatie zal er speciale aandacht zijn voor de input van jongeren. Het eindresultaat van deze stap is het participatiedocument, waarin de belangrijkste uitkomsten van de participatiefase op hoofdlijnen worden weergegeven.

PARTICIPATIEDOCUMENT GEREED: April 2026

OPSTELLEN ONTWERP OV

Op basis van het participatiedocument en de keuzes gemaakt door de raad stellen we een eerste concept van de Omgevingsvisie op. Het ontwerp bevat de ambities op lange termijn en vormt de basis voor de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie. De ontwerp Omgevingsvisie wordt aan de raad voorgelegd.

ONTWERP OV GEREED EN NAAR DE RAAD: Juni 2026

Het ontwerp van de Omgevingsvisie wordt na behandeling door de gemeenteraad ter inzage gelegd, zodat inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties zienswijzen kunnen indienen. We brengen de terinzagelegging van het ontwerp duidelijk onder de aandacht via onder andere De Wassenaarse Krant en digitale platforms.

TER INZAGELEGGING: Juli 2026

VASTSTELLEN OV

In deze laatste fase wordt de Omgevingsvisie definitief vastgesteld door de raad, waarmee de visie de basis legt voor het beleid van de komende jaren.
Na de vaststelling wordt de visie digitaal gepubliceerd in het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), zodat deze voor iedereen toegankelijk is.
Daarnaast wordt er een publieksvriendelijke versie worden uitgebracht, zodat de inwoners van Wassenaar goed kunnen zien wat de Omgevingsvisie voor hen betekent.

OMGEVINGSVISIE GEREED: December 2026

Hoe geven we Wassenaar goed door aan volgende generaties?